

KÖNYVISMERTETÉSEK

Koltay András – Török Bernát (szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején

(Budapest, Wolters Kluwer, 2014. 647 oldal,

ISBN 978 963 295 423 3)

Egy fiatalosan lendületes tudományos kutatócsoport kitűnő tanulmánykötetét tartja kezében az olvasó, amely korunk egyik legvitatottabb 'demokráciakritériumáról', 'kráciájáról', a modern médiavilágról szól. A tizenhárom szerző tollából született tizenhat, tartalmában és terjedelmében is veretes írás remek összképet ad a médiajogi gondolkodás és a médiajog állapotáról, euroatlanti összefüggésekbe helyezve a hazai jogot, a jogalkotást és a jogalkalmazást.

A kötet komplex megközelítése igazolja a médiajog és a médiatudomány önálló létét, amit ma már csak több jogág és tudományág nézőpontjából (például alkotmányjog-tudomány, politikatudomány, közigazgatás-tudomány, szociológia) együttesen lehet művelni.

A kötetben mindenekelőtt az a szimpatikus, hogy szinte valamennyi írása kiegyensúlyozottságra, a lehető legjobb modell megtalálására, a 'legjobb gyakorlat' bemutatására törekszik.

A könyv – címéből is következő – központi gondolata a médiaszabadság és a szabályozás, vagyis a szabadság és a rend örök kérdésének megoldása, a határok bemérése. A könyv szabadságpárti, érti és értelmezi a szólás- és sajtószabadság (a kommunikációs alapjogok, a véleménynyilvánítás szabadsága) mint alapjog lényeges tartalmát.

A médiajogász, a média jogtudós kiindulópontja nem lehet más, mint annak elfogadása, hogy a szólásszabadság, a szabad véleménynyilvánítás, a demokratikus közvélemény, a médiapluralizmus elengedhetetlen feltételei az alkotmányos demokráciáknak. A sokat idézett alkotmánybírósi alaphatározat [30/1992. (V. 26.) AB határozat] szerint: „Az eszmék, nézetek szabad kifejtése, a mégoly népszerűtlen vagy sajátos elképzelések szabad megnyilvánulása a fejlődni képes és valóban eleven társadalom létezésének alapfeltétele.”

A liberális *credo* felidézése mellett jól tudjuk – és a könyv is ezzel birkózik –, hogy a szólás- és sajtószabadság sem korlátlan és korlátozhatatlan alapjog, még ha az csak különösen indokolt esetben lehetséges is. Hol vagyunk már attól a Deák Ferencnek tulajdonított egymondatos, ideális sajtótörvénytől, miszerint „Hazudni nem szabad!”? Ez már a cenzúrát eltörlő 1848-as sajtótörvényre sem volt igaz, és azóta sokat változott a világ, a sajtó- és médiajog hatalmas jogággá nőtte ki magát. A *ius* és a *non ius* sokszor bizonytalan határait a kötet körvonalazni próbálja. Jól tudjuk, minden szabályozás egyben korlátozást is jelent, amelynek megvannak az alkotmányos jogállami mércéi.

A kötet amellet, hogy érzékeny az alapjogok lényeges tartalmát illetően, intézménypárti (nem rendpárti!) is, igazolja a médiajogi intézmények, a hatóságok létrehozatalának szükségességét. A politikai és gazdasági érdekekkel átszőtt 'mediokráciával' szemben mint polgárok, valóban sok szempontból kiszolgáltatottak vagyunk. Erre a tényre, mint önálló és humanizálandó

hatalmi tényezőre már jó időben, 1947-ben figyelmeztetett bennünket a szabadságszerető ember, Bibó István. Az állam itt tehát nem ősellenség, hanem demokrácia- és alapjogvédelmi kötelességét teljesíti, reményeink szerint értünk és velünk van.

A fő dilemma mellett a könyv színes és széleskörű képet nyújt a médiavilág, a politikai nyilvánosság számos izgalmas és érdekes területéről. Kritikai értékelő hangnemben olvashatunk többet között a közéleti szereplők becsületvédelméről, a kereskedelmi és politikai reklámokról, a hitbéli meggyőződés nyilvánosságon belüli védelméről, a médiahatóságok jogállásáról és szankcióinak erejéről, az audiovizuális médiaszabályozás rejtelméről, az újságírói források védelméről – és az étlap korántsem teljes.

A kötet kiegyensúlyozottsága mellett még egy dolgot emelnék ki: értékelvűségét, amely több tanulmány központi témája is.

Mindezek alapján jó szívvel ajánlom az Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Médiatudományi Kutatócsoportjának fajsúlyos, gondolatgazdag és értékes kötetét a Tisztelt Olvasóknak!

KUKORELLI ISTVÁN EGYETEMI TANÁR
ELŐSZAVA A KÖTETHÉZ